

Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Patrimonio Cultural e Museoloxía		Código	710521002
Titulación	Mestrado Universitario en Estudios Avanzados en Museos, Arquivos e Bibliotecas			
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Rodríguez Caramés, Santiago	Correo electrónico	s.rodriguez.carames@udc.es	
Profesorado	Rodríguez Caramés, Santiago	Correo electrónico	s.rodriguez.carames@udc.es	
Web				
Descripción xeral	Materia que permite coñecer a evolución do concepto de patrimonio cultural e dos museos ao longo do tempo. A través de clases teórico-prácticas entenderán os museos como exemplos completos da xestión do patrimonio e estudaran diversos modelos a partir de experiencias de primeira man.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 ? Estar capacitado para investigar en temas de patrimonio cultural e bibliográfico documental
A2	CE2 ? Coñecer e manexar as técnicas museográficas e historiográficas
A3	CE3 ? Saber manexar e aplicar as novas tecnoloxías no eido do patrimonio cultural e bibliográfico documental
A4	CE4 ? Saber manexar estratexias de márketing cultural
A5	CE5 ? Estar capacitado para a xestión en museos
A8	CE8 ? Estar capacitado para a posta en valor e a difusión do patrimonio cultural e bibliográfico documental
A10	CE10 ? Estar capacitado para deseñar, xestionar e organizar exposicións permanentes e temporais
B1	CB6 ? Posuir e comprender os coñecementos que acheguen una base u oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas a miúdo nun contexto de investigación
B2	CB7 ? Que os estudantes saibam aplicar os coñecementos adquiridos nunha base ou oportunidade de resolución de problemas en contornos novos ou poco coñecidos dentro de contextos más amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudio
B4	CB9 ? Que os estudantes saibam comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sin ambigüidades
B5	CB10 ? Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudiando dun xeito que haberá de se en gran medida autodirixido ou autónomo
B6	CG1 ? Expresarse correctamente, tanto de xeito oral como escrita nas lingua oficiais da comunidade autónoma
B7	CG2 ? Dominar a expresión e a comprensión de xeito oral ou escrita dun idioma estranxeiro
B8	CG3 ? Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicación (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para o aprendizaxe ao longo da súa vida
B12	CG8 ? Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade
C1	CT1 ? Capacidad de análise e síntese
C2	CT2 ? Capacidad de resolución de problemas
C3	CT3 ? Habilidades para localizar e analizar información de fontes diversas
C4	CT4 ? Capacidad de crítica e autocrítica
C5	CT5 ? Capacidad de innovar
C9	CT10 ? Incorporas as TIC no proceso de investigación e a xestión da información, no análise de datos e a difusión e comunicación de resultados
C10	CT11 ? Ter capacidad para actualizar os coñecementos, metodoloxías e estratexias na práctica profesional

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Coñecer os diferentes bens de interese cultural de Galicia e o seu réxime xurídico.		AP1 AP2 AP3 AP8 AP10	
Analizar a produción de bens culturais e o concepto de patrimonio tanto do pasado como do presente		BP1 BP2 BP4 BP5 BP6 BP7 BP8 BP12	
Entender os procesos de xestión de patrimonio		AP1 AP2 AP3 AP4 AP5 AP8 AP10	BP1 BP2 BP4 BP6 BP8 BP12 CP1 CP2 CP3 CP5 CP9 CP10
Estudar os museos e a súa evolución e comprender o seu funcionamento como centros de investigación, de conservación e difusión dos bens culturais			CP1 CP2 CP3 CP9
Repasar o percorrido histórico da teoría do patrimonio e a museoloxía e a interrelación entrambos os dous.		AP1 BP2 BP4 BP5 BP6 BP12	CP1 CP3 CP4

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE I. O PATRIMONIO CULTURAL	1.1. Definición e xeneralidades do Patrimonio Cultural 1.2. Patrimonio Cultural ou Patrimonio Histórico? 1.3. Patrimonio Cultural versus Patrimonio Natural 1.4. Patrimonio Nacional e patrimonios nacionais 1.5. Patrimonio material e inmaterial
1. O concepto do Patrimonio Cultural 2. A teoría do Patrimonio: unha breve historia	2.1. Da Antigüidade ao Renacemento 2.2. A Ilustración e as primeiras teorías da restauración: Francia e Italia 2.3. As dúas grandes figuras do XIX: Viollet-le-Duc e Ruskin 2.4. Aloïs Riegl e os valores do monumento 2.5. A Escola do Restauro italiana 2.6. A teoría do Patrimonio após a Segunda Guerra Mundial 2.7. Teorías actuais e xiros identitarios

3. Lexislación do Patrimonio Cultural	3.1. Institucións e Patrimonio 3.2. Marcos internacionais: UNESCO 3.3. A lexislación estatal: a Lei de Patrimonio Histórico Español (1985) 3.4. A lexislación galega: a Lei do Patrimonio Cultural de Galicia (1995 e 2016) 3.5. Máis aló das institucións: a dimensión social e popular
4. Tipos de Patrimonio e as súas especificidades	4.1. Patrimonio arquitectónico 4.2. Patrimonio arqueolóxico 4.3. Patrimonio etnológico 4.4. Patrimonio industrial científico e técnico 4.5. Patrimonio documental e bibliográfico
5. Xestión, difusión e didáctica do Patrimonio Cultural	5. Xestión, difusión e didáctica do Patrimonio Cultural
6. Patrimonio e turismo	6. Patrimonio e turismo
BLOQUE II. MUSEOLOXÍA E PATRIMONIO CULTURAL	1. Museo, museografía e museoloxía: introducción conceptual
1. Museo, museografía e museoloxía: introducción conceptual	
2. Breve historia do museo e a ciencia museolóxica	2.1. Da Antigüidade á Ilustración 2.2. O século XIX e os comezos da museoloxía contemporánea 2.3. Tendencias museolóxicas na primeira metade do século XX 2.4. Nova Museoloxía 2.5. Tendencias actuais, xénero e decolonialidade
3. O museo como espazo do patrimonio: concienciación, investigación, protección e conservación	3. O museo como espazo do patrimonio: concienciación, investigación, protección e conservación

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Investigación (Proyecto de investigación)	A1 A2 A3 A8 B1 B2 B4 B5 B6 B7 B8 B12 C1 C2 C3 C4 C5 C9 C10	8	96	104
Saídas de campo	A1 A2 A4 A5 B1 B2 B12 C10	4	8	12
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A8 B1 B2 B4 B5 B12 C3 C10	16	0	16
Discusión dirixida	A1 A2 A8 A10 B1 B2 B4 C1 C2 C3	4	12	16
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Investigación (Proyecto de investigación)	Aplicación dos os coñecementos adquiridos na aula a través dunha pequena investigación sobre casos concretos.
Saídas de campo	Visita e posterior reflexión a unha institución museística e ao patrimonio da cidade de Ferrol como forma de achegamento ao patrimonio próximo.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, aberta sempre á discusión co alumnado.
Discusión dirixida	Preparación e posta en común dunhas temáticas para debate conxunto na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Investigación (Proxecto de investigación)	A atención personalizada levará a cabo a través de titorías previamente concertadas co profesor da materia.
Discusión dirixida	
Saídas de campo	
Sesión maxistral	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Investigación (Proxecto de investigación)	A1 A2 A3 A8 B1 B2 B4 B5 B6 B7 B8 B12 C1 C2 C3 C4 C5 C9 C10	Traballo individual principal do curso, consistente na análise de casos a través dos contidos e as metodoloxías académicas vistas na aula.	60
Discusión dirixida	A1 A2 A8 A10 B1 B2 B4 C1 C2 C3	Preparación e celebración dun debate conxunto por equipos e a asunción de diferentes roles na discusión.	20
Saídas de campo	A1 A2 A4 A5 B1 B2 B12 C10	Reflexión individual do alumnado sobre a saída de campo.	20
Outros			

Observacións avaliación

Aqueles/as alumnos /as que teñan algún tipo de excepcionalidade para vir a clase legalmente concedida, que falen co/a profesor/a á comezo de curso para establecer as titorías e os sistemas de avaliación correspondentes.

Avaliarase toda proba realizada individualmente ou en grupo tanto na aula como fóra. Cada parte da avaliación deberá superar 50% da nota para poder facer o cómputo final

As probas non realizadas puntúan como cero.

A calificación de "no presentado" corresponde ao alumnado que non participase en ningunha proba da avaliación.

Avaliación extraordinaria: nesta avaliación, o traballo de investigación computará 100%.

Implicacións da fraude académica na realización das probas ou actividades de avaliación: a realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometía a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudiante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Atención á diversidade: a materia poderá ser adaptada ao estudantado que precise da adopción de medidas encamiñadas ao apoio á diversidade (física, visual, auditiva, cognitiva, de aprendizaxe ou relacionada coa saúde mental). De ser o caso, deberán contactar, nos prazos oficiais estipulados de maneira previa a cada cuatrimestre académico, cos servizos dispoñíbeis na UDC, coa Unidade de Atención á Diversidade (<https://www.udc.es/cufie/ADI/apoioalumnado/>).

Fontes de información

Bibliografía básica	
	<ul style="list-style-type: none"> - ALONSO FERNÁNDEZ, Luis (1993). Museología: introducción a la teoría y práctica del museo. Madrid: Itsmo - GONZÁLEZ-VARAS IBÁÑEZ, Ignacio (2008). Conservación de bienes culturales: teoría, historia, principios y normas. Madrid: Cátedra - GONZÁLEZ-VARAS IBÁÑEZ, Ignacio (2015). Patrimonio cultural. Conceptos, debates y problemas. Madrid: Cátedra - HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Francisca (2006). Planteamientos teóricos de la museología. Xixón: Trea - LORENTE, Jesús Pedro (2012). Manual de historia de la museología. Xixón: Trea - QUEROL, María Ángeles (2010). Manual de gestión del patrimonio cultural. Madrid: Akal

Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - AMBROSE, Timothy e Crispin PAINÉ (2019). El museo: manual internacional. Madrid: Akal - BOLAÑOS, María (ed.) (2002). La memoria del mundo. Cien años de museología, 1900-2000. Xixón: Trea - CHOAY, François (2007). Alegoría del patrimonio. Barcelona: Gustavo Gili - FONTENLA SAN JUAN, Concha (1997). Restauración e Historia del Arte en Galicia. Santiago de Compostela: CSIC-IEGPS - GARCÍA MORALES, María Victoria; SOTO CABO, Victoria e Joaquín MARTÍNEZ PINO (2017). El estudio del patrimonio cultural. Madrid: UNED-Ramón Areces - GONZÁLEZ, Matilde; LEZCANO, María Elvira e Araceli SERANTES (2014). Interpretación do patrimonio artístico. Guía para profesionais do turismo. A Coruña: CEIDA - HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Francisca (1994). Manual de museología. Madrid: Síntesis - LORENTE, Jesús Pedro (2022). Reflexiones sobre museología crítica, dentro y fuera de los museos. Xixón: Trea - LOWENTHAL, David ((1998) [1985]). El pasado es un país extraño. Madrid: Akal - MACARRÓN MIGUEL, Ana María (1995). Historia de la conservación y la restauración. Madrid: Tecnos - MACARRÓN MIGUEL, Ana María e Ana GONZÁLEZ MOZO (1998). La conservación y restauración en el siglo XX. Madrid: Tecnos - MONTERROSO MONTERO, Juan Manuel (2001). Protección y conservación del patrimonio. Principios teóricos. Santiago de Compostela: Tórculo - RIVIÈRE, Georges Henri (1993). La Museología: curso de museología, textos y testimonios. Madrid: Akal - SCHUBERT, Karsten (2008). El Museo, historia de una idea: de la Revolución Francesa a hoy. Granada: Turpiana - TUGORES TRUYOL, Francesca e Rosa PLANAS FERRER (2006). Introducción al patrimonio cultural. Xixón: Trea
-----------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Patrimonio Bibliográfico Documental e Arquivística/710521003

Materias que continúan o temario

Sistema Español de Museos, Archivos e Bibliotecas/710521004

Museografía/710521010

Historia dos Museos e do Coleccionismo/710521008

Organización e Xestión de Museos/710521011

Observacións

Asistencia a clase: É importante a asistencia a clase, xa que moitas das probas avaliábeis se desenvolverán no seu transcurso. Perspectiva de xénero: Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarse linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos os性os, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas...). Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberanse detectar situacions de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías